

Revisionsverkets ställningstaganden

Invandrarelever och den grundläggande utbildningens resultat

Antalet elever med invandrarbakgrund inom den grundläggande utbildningen har ökat i jämn takt på 2000-talet. Denna trend fortsätter även framöver i och med en positiv nettoimmigration och invandrarernas åldersstruktur som skiljer sig från urbefolkningens. Därför finns det också tryck på att utöka stödtjänsterna till elever med invandrarbakgrund i framtiden. Att sörja för dessa tjänster är från statsfinansiell synpunkt rationell politik, eftersom ett välfungerande utbildningssystem som tar hänsyn till specialbehoven hos elever med invandrarbakgrund är ett effektivt sätt eller till och med det effektivaste sättet att integrera unga invandrare i samhället.

Utgångspunkten i revisionen var frågan om hur det allmänna målet för lagen om grundläggande utbildning och grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen om att ge elever jämlika möjligheter att nå inlärningsfärdigheter, delta i fortsatta studier och utveckla sig själva förverkligas när det gäller elever med invandrarbakgrund. Denna fråga behandlades för det första genom att den grundläggande utbildningens resultat jämfördes mellan invandrare och urbefolkning. Som resultatmätare användes inlärningsresultaten för 15-åriga elever i undersökningen PISA 2012. För det andra utreddes det vilket stöd elever med invandrarbakgrund, innan de fyllt 15 år, hade fått när det gäller att lära sig finska och det egna modersmålet. För det tredje granskades det hur eleverna hade förberett sig för studierna på andra stadiet. Eftersom elever med invandrarbakgrund inte är någon homogen grupp, fästes uppmärksamhet också vid vilken effekt utreselandet och immigrationsåldern hade haft.

Den grundläggande utbildningen ger inte alla elever med invandrarbakgrund jämlika möjligheter

Enligt observationerna vid revisionen är läget för elever med invandrarbakgrund inte till alla delar enhetligt jämfört med elever som tillhör urbefolkningen. Kunskaperna i matematik, läskunskaperna och kunskaperna i naturvetenskaper är betydligt svagare hos elever med invandrarbakgrund än hos urbefolkningen i 15 års ålder. Skillnaderna mellan kunskaperna försvinner inte ens när elevens viktigaste bakgrundsfaktorer, såsom kön, årskurs, socioekonomisk bakgrund, språk som talas hemma och immigrationsålder, har standardiserats. När det gäller första generationens invandrare är läget betydligt bättre, medan skillnaderna i fråga om andra generationens invandrare inte minskar i samma förhållande. Deras kunskaper är i snitt svagare än kunskaperna hos första generationens invandrare, när ovan nämnda faktorer har standardiserats. Skillnaderna mellan kunskaperna i matematik, läskunskaperna och kunskaperna i naturvetenskaper motsvarar i genomsnitt ett års studier.

Skillnaderna mellan kunskaperna hos elever som tillhör urbefolkningen och invandrarelever är bland de största i Europa

Vid revisionen jämfördes skillnaderna mellan matematik- och läskunskaperna hos invandrare och urbefolkningen i Finland, länder i Västeuropa och vissa traditionella invandrarländer. Resultatet var att skillnaderna var de största i Finland även efter att elevens viktigaste

bakgrundsfaktorer och vissa faktorer som beskriver skolornas verksamhet hade standardiserats. I den internationella forskningslitteraturen tolkas en sådan skillnad i regel som olikt bemötande av elever med invandrarbakgrund. Med andra ord är skillnaden i det skede den grundläggande utbildningen slutförs synnerligen stor i Finland och åtminstone större än i referensländerna.

[Elever med invandrarbakgrund studerar på lägre årskurser betydligt oftare än sina jämnåriga som tillhör urbefolkningen](#)

Enligt observationerna vid revisionen studerar elever med invandrarbakgrund inom den grundläggande utbildningen ofta på lägre årskurser än sina jämnåriga. Särskilt av första generationens invandrare studerar cirka 60 procent på lägre årskurser än sina jämnåriga: antingen i sjunde eller åttonde klass i 15 års ålder. Orsaken är delvis att de deltar i den förberedande undervisningen i ett års tid före den grundläggande utbildningen. Andra generationens elever med invandrarbakgrund som studerar på lägre årskurser än sina jämnåriga stod för 24 procent medan motsvarande andel av urbefolkningen var 14 procent. Elevens eller dennes föräldrars utreseland påverkar elevens placering på en lägre årskurs. Visserligen förklarar detta inte heller helt varför elever med invandrarbakgrund ofta studerade på lägre årskurser än sina jämnåriga.

När elevernas årskurser standardiseras, minskar skillnaderna mellan kunskaperna i matematik, läskunskaperna och kunskaperna i naturvetenskaper särskilt bland första generationens invandrarelever och urbefolkningen med cirka 40 poäng, vilket motsvarar ungefär ett skolårs studier.

[Elevernas bakgrundsfaktorer påverkar skillnaderna mellan elevernas kunskaper](#)

Den socioekonomiska ställningen för elever med invandrarbakgrund är i snitt svagare än för elever som tillhör urbefolkningen. När utbildningen och ställningen på arbetsmarknaden för elevens föräldrar standardiseras utöver årskursen och kön, minskar skillnaderna mellan kunskaperna hos elever med invandrarbakgrund och elever i urbefolkningen ytterligare. Även det språk som talas hemma påverkar framför allt läskunskaperna. Läskunskaperna är svagare hos de som talar något annat språk än finska eller svenska hemma. När detta och ovan nämnda faktorer standardiseras, motsvarar skillnaden mellan kunskaperna i matematik och naturvetenskaper hos urbefolkningen och andra generationens invandrare drygt ett års studier. Motsvarande skillnad mellan läskunskaperna är knappt ett år.

[Utreselandet för en elev med invandrarbakgrund påverkar elevens kunskaper](#)

Invandrare är ingen homogen grupp, utan de kommer till Finland på mycket olika grunder och från mycket olika länder, där utbildningssystemen varierar betydligt. Därför granskades skillnaderna mellan kunskaperna också utifrån elevernas utreseländer. Utifrån observationerna vid revisionen varierar kunskapsnivån betydligt beroende på vilket land eleven eller elevens föräldrar kommer ifrån.

Elever med invandrarbakgrund studerade i något mindre grupper i modersmål

Utifrån uppgifterna från PISA 2012 fanns det inga skillnader mellan det totala antalet undervisningstimmar som eleverna med invandrarbakgrund hade uppgett jämfört med det antal som de elever som tillhör urbefolkningen hade uppgett. Eleverna med invandrarbakgrund, särskilt andra generationens invandrare, uppgav ett något större antal lärotimmar i modersmål och litteratur än de elever som tillhörde urbefolkningen. Eleverna med invandrarbakgrund studerade också i något mindre grupper i modersmål och litteratur än de elever som tillhör urbefolkningen i 15 års ålder. Detta berodde delvis på att en del av dem studerar enligt en särskild lärokurs i finska som andra språk och där är grupperna mindre.

Utifrån resultaten av PISA 2012 hade cirka hälften av första generationens invandrare deltagit i stödundervisning i finska under grundskoletiden. För andra generationens invandrare var procentandelen något lägre. Det fanns spridning mellan svaren beroende på vilket land eleven eller elevens moder kom ifrån. I stödundervisning deltog en i genomsnitt större andel elever från Ryssland, Estland och Irak, medan en i genomsnitt mindre andel av deltagarna i stödundervisning kom från Somalia, forna Jugoslavien och Turkiet. Immigrationsåldern påverkade stödets kvantitet på så sätt att de som hade kommit till Finland som äldre hade fått mer stöd. Ungefär hälften av eleverna med invandrarbakgrund hade deltagit i lektioner i det egna modersmålet. Även härvid fanns det skillnader beroende på vilket land eleven eller elevens moder kom ifrån. Omkring en tredjedel av eleverna med invandrarbakgrund hade deltagit i undervisning som getts på elevens modersmål.

När det gäller skolbetyg i matematik, modersmål och litteratur skiljde sig betygen för elever med invandrarbakgrund nästan inte alls från skolbetygen för elever som tillhör urbefolkningen. Såsom det framgår av resultaten ovan, var dock kunskaperna hos elever med invandrarbakgrund betydligt svagare än hos urbefolkningen, när skolbetyget och årskursen hade standardiserats.

Elever med invandrarbakgrund hade en mer positiv uppfattning om skolan än urbefolkningen

Utifrån resultaten av PISA 2012 hade elever med invandrarbakgrund i genomsnitt mer positiva erfarenheter av skolan än elever som tillhör urbefolkningen. När det gäller stöd från lärare, förhållandena mellan elever och lärare, känslan av att höra till skolan, uppfattningen om lärandet i skolan och uppfattningen om vad man lärt sig i skolan gav elever med invandrarbakgrund högre betyg än elever som tillhör urbefolkningen. Det var enbart arbetsklimatet i skolan för vilket elever med invandrarbakgrund gav svagare betyg än elever som tillhör urbefolkningen.

Revisionsverkets rekommendationer

Revisionsverket rekommenderar att undervisnings- och kulturministeriet

1. säkerställer att det stöd som andra generationens invandrare behöver i språk och övrigt lärande är tillräckligt. Särskilt bör ministeriet se till att deras kunskaper och färdigheter till fortsatta studier är desamma som för elever som tillhör urbefolkningen.

2. utreder om ytterligare stöd ska ges till första och andra generationens invandrare vars kunskaper är betydligt svagare än de övrigas, så att integrationen och färdigheterna till fortsatta studier kan säkerställas.
3. utreder varför skillnaderna mellan kunskaperna hos elever med invandrabakgrund och elever som tillhör urbefolkningen i genomsnitt är större än i de nordiska länderna och flera nordeuropeiska länder.
4. när det gäller bedömningspraxisen för den grundläggande utbildningen, fäster uppmärksamhet vid att bedömningen av elever med invandrabakgrund och elever som tillhör urbefolkningen är enhetlig och motsvarar deras kunskaper.